

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 6 του Νοέμβρι 1908 | ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 171

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Απολογία.
ΛΑΖ. ΒΕΛΕΛΗΣ. "Ένας σπουδαίος δημοτικιστής ἀληθινοσημύτης".
Α. Ε. Γράμματα Ξενιτεμένου.
ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ. Κυνήγι ἀγριοπαπιών (μετάφρ. "Ιντας Γαρτζώνη").
Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά—'Η πρώτη του Βασιλικού.—'Η «Κατοχή» στην 'Αλεξάνδρεια.
ΚΑΛΗΝΥΧΤΑΣ. Νιώσματα.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Έδανθία Χατζή. Λέαντος Παλαμάς. Ρήγας Γκόλφης.
Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και πράγματα (Το άρθρο του Σταθόπουλου—'Ο κ. Διαγούμης και το Σύνταγμα—'Ο ιεραπόστολος της 'Ιδέας—'Ο Βασιλιάς μας στην 'Αγγλία—Σοφοί γιατροί—Οι δικοί μας στην Ρουσία).
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Τά χεῖλή σου πού ὄλο γελᾶν γιά φίλημα ἄς κλειστούνε.
Πῶς τὰ μπουμπούκια λαχταρῶ σέ ρόδα πρὶ ἀνοίχτουνε!
Στὸ παρεθύρι μού γελᾶς, στήν πόρτα μὲ πειράξεις.
Στὴν κάμαρή σου ὅταν κλειστεῖς γιατί κλαῖς καὶ στεναίξεις;
Μοῦ πάνε, ψές σὰ διάβρινες τὸν ἔγκρεμό, κυρά μου,
Πῶς ἀπ' τὰ χεῖλή σου ἄβελια ξέφυγε τὸ νομὲ μου.
Μιά νύχτα τὰ περτάστερα στὰ οὐράνια ἔχαν κυνήγι,
'Επαρκαστρίτησες ἐσύ, κ' ἐκεῖθε ἔχετε ξεφύγει.
'Η γειτονιά τὸ φώναξε—ἐγὼ δὲν εἶπα λέξη,—
Πῶς ἐκρυφομιλάχμα ψές νύχτα ὅσο νὰ φέξει.
Τάμμα σου τῶχω ἀπὸ καιρὸ φιλάκι νὰ σοῦ δώσω,
Κάμε καλὸ καὶ βόγη με γιὰ νὰν τὸ ξεπλευρώσω.
Μοῦ πάνε, πῶς δὲ μ' ἀγαπᾶς, καὶ πῶς γελᾶς μὲ μένα,
Καὶ τὰ φιλιὰ τί γίνονται πού σουῶχω ἐγὼ κλεμμένα;
Ποῦ νὰ σὲ βρῶ ὀλομόναχη νάρθω νὰ σὲ ρωτήσω,
'Αχ! πῶς τὸ δίνεις τὸ φιλιὸ καὶ πῶς τὸ παίρνεις πίσω;
'Η γειτονιά κι' ἄ σὲ θεωρεῖ μὲ κάκικα καὶ μὲ φτονο,
Ζουλέβει τὴν ὁμορφονιά πού ἐγὼ γι' αὐτὴνε λυώνω.
Τὴν ὥρα πού ἐμίσεθα, ἀπ' τὴν κορφοῦλα πέρα,
Χίλια λογάκια σουστειλα μὲ τὴν πνοή τοῦ ἀγέρα.
Σιμά στὴ δάφνη διάβηκες, κ' ἔφυγε τὸ κλωνί της,
Τὴν τόση ὁμορφιά σου νὰ στεφανώσαι ἀπ' τὴς.
Λιμπίζουμαι τὸ βλέμμα σου πούναι γιὰ μὲ σὰ χὰδι.
Πούναι γιὰ μὲ σὰν ἄγιο φῶς στὴς ζήσης τὸ σκοτάδι.
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΕΝΑΣ ΣΠΟΥΔΑΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΗΣ ΑΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟΣ

Έβραχνα στὸν κατάλογο γιὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τοῦ κ. Διομήδη Κυριακοῦ, κ' ἔξαφνα στὴν ἀντικρυνὴ σελίδα βλέπω τὸ ὄνομα Τιμόθεος Κυριακόπουλος μὲ ἓνα ἔργο πού ἔχει τίτλο «Πραγωγή τῆς Χριστιανικῆς Κατηχήσεως», καὶ παρακάτω ἀπὸ πού φανερώνει τὸ μεγάλον χρέος, ὅπου ἔχει κάθε Χριστιανὸς νὰ εἶναι τέλεια κατηχημένος εἰς τὴν Πίστιν του». Ἡ διπλὴ γλώσσα τοῦ τίτλου μοῦκαμε περιέργεια νὰ δώσω μιὰ ματιὰ σ' αὐτὸ τὸ βιβλίον—ἔτσι λοιπὸν γιομῶζω τὸ σκέδιο καὶ σὲ λίγο μοῦ φέρνουν δύο τομους μεγαλοτύποιους ἀπὸ 560 σελίδες τυπωμένους στὴ Βενετία στὰ 1759. Ὁ συγγραφεὺς εἶπουν διδάχος καὶ Θεολόγος ἀπὸ τὴ Χιό, ἄλλο ὅμως ἔργο δικό του δὲ φαίνεται νὰ ὑπάρχει.

Ὁ Βρετὸς στὴν Νεοελληνικὴ του Φιλολογία, ὡς καὶ ὁ Σάββας στὴ δική του περσότερα ἀπ' ὅσα ἔγραφα ἴσια μὲ τώρα δὲ λένε γι' αὐτὸν τὸ συγγραφεὺς. Ὅποιος ὅμως διαβάσει τὸ βιβλίον του θὰ δεῖ ἄμεσως πού τοὺς τίτλους ὅπουχε τοὺς ἀξίξει ἀληθινά. Γραμματισμένος εἶπουν, καὶ πολὺ βαθειά—ἔτι ἐμελέτησε, εἴτε ἑλληνικὸ εἴπουν εἴτε λατινικὸ, τὸ κατὰλαβε τέλεια καὶ τὸ αἰσθάνθηκε. Τὸ βλέπεις ἀπὸ τὸν τρόπο πού μεταφράζει τὰ κείμενα ὅπου ἀναφέρει καὶ ἀπὸ τὴν ὀλη ὁμιλία. Ὅποιος λέει τὰ νοήματά του μὲ ξαστερωσύνη θὰ πει πῶς τάχει ἄφρα μὲσα στὸ μυαλό του, καὶ ὁ λόγος τοῦ Κυριακόπουλου εἶναι σὰν ἀντιφεγγιὰ ὁμορφου κορμιού μέσα σὲ γυαλιστερό καθρέφτη. Τὴν ὥρα πού τὸν ἐδιάβαζα δὲ μπόρουνα παρὰ νὰ θυμηθῶ τοὺς λόγους τοῦ Χρυσόστομου πού ζηγούσαμε στὴν πρώτη—πιστεύω καὶ στὴ δευτέρη—τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου. Ὁ Κυριακόπουλος οὔτε τὴ φήμη οὔτε τὸ ἀξίωμα τοῦ Χρυσόστομου δὲν ἔχει, τὸ ξέρω εἶναι ὅμως φῶς φανερό πού σ' αὐτὸνε τὸ καλὸ ζυμᾶρι δὲν ἔλειπε, κι' ἄ δὲν ἔγινε ξακουστός μὲ ἄ δὲν ἐμεγαλοῦργησε, φταῖνε οἱ περίστασις καὶ ἡ σκλαβιά τοῦ Ἑθνους. Στὸν πρόλογό του μᾶς λέει πού ἔργο τῆς λογῆς ὅπου καταπιάστηκε αὐτός δὲν ἐγνώριζε σὲ καμιά γλώσσα, μὰ μῆτε καὶ οἱ φίλοι του μπόρεσαν νὰ τοῦ ἀναφέρουν ὅμοιο κανένα—ὥστε βλέπουμε πού εἶπουν συγγραφεὺς πρωτότυπος κ' ἐνοούσε νὰ δουλεύει σπουδαῖα. Κρίμα πού δὲν ξέρομε τίποτις ἄλλο γιὰ ἓναν ἄνθρωπο τῆς ἀξίας—ἐλπίζω ὅμως πού ἐτούτη μου ἡ σημείωση θὰ δώσει ἀφορμὴ σὲ κάποια μελέτη, καὶ δὲ θὰ ξαφνιστῶ διόλου ἂν ὁ ἓνας ἢ ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς φιλότιμους νέους πού πῆγαν καὶ σπούδασαν τὰ χειρόγραφα στὰ διάφορα μοναστήρια καὶ σχολεῖα τῶν ἑλληνικῶ χωρῶν βρεθῶ ὁμπρὸς καὶ μοῦ πει πού τὸ-

νομα τοῦ Κυριακόπουλου βρίσκεται στοὺς κατάλογους ὅπου ἐτυπώθηκαν τὲς τελευταῖες χρονίες καὶ ἐγὼ δὲν εὐτύχησα νὰ τοὺς δῶ.

* * *

Ὁ Κυριακόπουλος δὲν εἶπουν μονάχα σοφός, εἶπουν καὶ ἄνθρωπος μὲ χαραχτήρα. Ὅταν ἔγραφε εἶπουν ἡ ἐποχὴ τῶν Μαυροκορδατιῶν τῆς Μολδοβλαχίας, κ' ἓνας ἀπ' αὐτούς, ὁ Νικόλαος, εἶπουν συγγραφεὺς ὁ ἴδιος καὶ εἶχε κι ἄλλους πού δούλευαν γιὰ λογαριασμό του. Ἀνάμεσα στὰ χειρόγραφα τοῦ Μουσείου, ὅπου βρισκόμεθα τούτη τὴ στιγμῇ, εἶναι δύο μεταφρασμένες κωμωδίες τοῦ Μολιέρου πού γιναν στὸ Βουκουρέστι, L'Étourdi καὶ Le Coquin imberbe, κὶ ὅπου μιὰ μέρα θὰ μὲ κάμουν νὰ γράψω κάτι, ἐπειδὴ εἶναι σπουδαῖες γιὰ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας. Ἄν ὁ Κυριακόπουλος ἐδούλευε στὸ Βουκουρέστι, κὶ αὐτός, δὲ μπορῶ νὰ τὸ ξέρω ἐμμενε ὅμως ἀνεξάρτητος καὶ μὲ τὴν αὐλή δὲν εἶχε νὰ κάμει τίποτις. Τὸ δείχνει ἡ ἀφιέρωση τοῦ βιβλίου ὅπου εἶναι:

ΤΩ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΩ
ΥΙΩ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
Τῆ ΑΙΩΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΣΟΦΙΑ

Μὲ αὐτὸ δὲ λιβανίζει κανένα ἐπίγειο, μὰ μῆτε καὶ προσβάλλει κανένα—δίνει ὅμως μὲ τρόπο ἓνα γερὸ μάθημα σὲ συνάδερφους ὅπου δὲν ἐχώνευε τὰ καμώματά τους. Πιστεύω πῶς δὲ θὰ κακοφανεῖ τοῦ ἀναγνώστη νὰ δεῖ ἓνα κομματσούλι αὐτῆς τῆς περιεργῆς ἀφιέρωσης καὶ γι' αὐτὸ ἀσκῶνω ἐδῶ τίς πρώτες γραμμές (*).

«Γυρεύουσιν οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωπον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἐξακουστὸν ὄνομα νὰ ἀφιερῶσουςι τοὺς κόπους καὶ τὰ συγγράμματά των, διὰ νὰ συμβάλλουσιν ἀπὸ αὐτὸ βοήθειαν, σκέπος καὶ τιμὴν πρὸς αὐτά. Τὸ βιβλίον ὅμως τοῦτο, ΚΥΡΙΕ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ, ΥΙΕ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, ΑΙΩΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΣΟΦΙΑ, ὅπου ἐγὼ ὁ ἀνάξιος δούλος σου ταπεινῶς σου ἀφιερῶνω εἶναι τέτοιας λογῆς, ὅπου δὲν τοῦ χρειάζεται παρὰ ἀπὸ τὴν Παναγαθότητά σου βοήθεια καὶ παράστασις. Ἐπειδὴ καὶ ἐν πρώτοις αὐτό, ἔτι καλὸν περιέχει, μεγάλον ἢ μικρόν, ὀλίγον ἢ πολὺ, δὲν εἶναι ἄλλο μόνον δῶρον ἐδικόν σου. Ὅθεν ἐπειδὴ ἐδικόν σου, εἰς ἄλλον δὲν πρέπει νὰ προσφερθεῖ παρὰ εἰς ἐσένα ὅπου τὸ ἔδωσες».

Σ' αὐτὸ τὸ δείγμα ἡ γλώσσα εἶναι ἀνάκατη, Μισοβάββαρη, ὅπως τὴν ἔλεγε ὁ ἴδιος ἡ πρώτη μάλιστα περίοδος εἶναι σωστὴ καθαρεύουσα, καὶ ἡ ἐπιγραφή τῆς ἀφιέρωσης ἀρχαῖζει ὀλότεια. Μὴ νομί-

(*) Ἄξιζε νὰ παρατηρηθεῖ ἡ φράση... ἄλλο μόνον ἡ ὀποία βρίσκεται στὸ βιβλίον τοῦ Κυριακόπουλου τόσο συχνὰ ὅσο καὶ ἡ ἰσοδύναμή της ἄλλο.. παρὰ.